

Verenigde Betaalinstellingen Nederland
Postbus 83073
1080 AB Amsterdam

BTW-nummer: NL851556887B01
KvK-nummer: 55077730

Amsterdam, 6 januari 2020

Geachte heer/mevrouw,

Graag reageert de Verenigde Betaalinstellingen Nederland (VBIN) op de consultatie Wet plan van aanpak witwassen (<https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2019/12/02/start-openbare-consultatie-wetsvoorstel-plan-van-aanpak-witwassen>.) die is aangekondigd via de website van de Rijksoverheid op 2 december 2019.

VBIN is de branchevereniging voor de in de Wet op het financieel toezicht (Wft) omschreven betaalinstellingen, elektronischgeldinstellingen en ondernemingen die het bedrijf maken van betaaldienstverlening in Nederland in het algemeen. De VBIN is opgericht vanuit de behoefte binnen de branche om haar gemeenschappelijke uitgangspunten, doelstellingen en belangen (inter)nationaal te verwoorden en uit te dragen.

Inleiding

In de brief van 30 juni 2019 (kenmerk 2019Z13803) wordt het plan van aanpak witwassen behandeld.

Ondanks de bestaande maatregelen om witwassen te bestrijden en voorkomen is het nog steeds noodzakelijk om nieuwe manieren te vinden om dit probleem het hoofd te bieden. In dit plan worden maatregelen genoemd die het witwassen moeten bemoeilijken. Daarnaast moet de rol van de poortwachtersfunctie versterkt worden en hierbij ook het verbeteren van het toezicht op de naleving, opsporing en vervolging.

In het huidige wetsvoorstel worden de volgende maatregelen genoemd:

- Invoeren van een verbod op contante betalingen van € 3000 en hoger
- Uitbreiden van de mogelijkheden voor het delen van informatie tussen Wwft instellingen ten behoeve van hun poortwachtersfunctie.

Dit vereist een aanpassing van de Wwft.

Leeswijzer

Onze reactie op het wetsvoorstel plan van aanpak witwassen zal de volgende onderwerpen bevatten:

- A) Tegengaan misbruik grote sommen contant geld
- B) Vergroten samenwerking en informatie-uitwisseling Wwft instellingen
  - B1) Uitwisseling van het cliëntendossier tussen instellingen
  - B2) Uitbesteding van transactiemonitoring en uitwisselen van transactiegegevens

A) Tegengaan misbruik grote sommen contant geld

De VBIN volgt de redenering dat om het witwassen via contante te beperken (en het zogenaamde 'waterbedeffect' tegen te gaan), twee mogelijkheden zijn. Ofwel de grens van contant te verlagen waarbij KYC wordt uitgevoerd. Waarbij de last dus voor de doelgroep groter wordt dan nu en hierbij ook ingecaluleerd wordt dat de reeds bestaande plicht tot het doen van objectieve en subjectieve meldingen bij de FIU intact blijft.

Danwel ervoor te zorgen dat contante geldstromen vanaf een bepaalde waarde in het geheel niet meer mogelijk is.

Het is duidelijk dat ook gekeken is naar het collectieve effect in Europa als de contante geldstromen worden ingeperkt. Er is aangegeven dat in geval van Nederland aansluiting is gezocht bij België voor wat betreft de grens van € 3.000. Het is echter niet duidelijk hoe dit grensbedrag tot stand is gekomen.

De VBIN heeft daarbij de volgende vragen;

- Is er onderzoek gedaan naar branches waar veel contante geldstromen plaatsvinden en waar dit gevolgen kan hebben?
  - Wat zijn de verwachte effecten?
  - Heeft de wetgever zelfregulering onderzocht?
  - Ziet de wetgever geen ander barrière model voor het cash probleem, bijvoorbeeld een speciaal meldpunt bij de politie zoals bij de euro invoering of verplichte afstortpunten bij een betaaldienstverlener met omzetting naar een betaalinstrument (zoals bijvoorbeeld een wallet op naam met identificatie).
- VBIN acht deze wetswijziging een wassen neus als deze niet actief wordt gehandhaafd.*
- Hoe zal de handhaving er uitzien om te kunnen waarborgen dat contante geldstromen bij partijen die beroeps- of bedrijfsmatig handelen in goederen niet meer voorkomen vanaf € 3.000?
  - Ziet de wetgever nog andere formele maatregelen zoals een beroepsverbod?

Binnen Europa zal onder meer Duitsland geen strengere eisen stellen. Dit heeft hoogstwaarschijnlijk te maken met waarde van contant geld voor de Duitse bevolking.

- Wat heeft dit voor gevolgen voor het level-playing-field voor Nederlandse partijen binnen Europa?
- Welke (negatieve) effecten voorziet de wetgever voor ondernemers in het grensgebied?

Ook is er in Nederland nog een grote doelgroep die nog steeds veelvuldig gebruik maakt van contant geld. Het gaat dan met name om de ouderen.

- In hoeverre zal deze doelgroep geraakt worden?

B) Vergroten samenwerking en informatie-uitwisseling Wwft instellingen

Het tegengaan van witwassen vangt al aan bij de poortwachter. Het is dus zaak dat de poortwachters voldoende middelen en kennis hebben om signalen van witwassen te herkennen en tijdig te acteren.

Het aantal partijen dat deelneemt aan het betalingsverkeer neemt toe en daarmee wordt de transparantie in de betaalketen minder. De poortwachtersfunctie is niet alleen maar belegd bij de bank die de geldstromen afwikkelt, maar ligt bij alle partijen die in de betaalketen een (actieve dan wel passieve) rol hebben. Denk hierbij ook specifiek aan betaalinstanties en elektronisch geldinstellingen.

B1) Uitwisseling van het cliëntendossier tussen instellingen

Elke Wwft instelling heeft de taak om een goede inschatting te maken van het integriteitsrisico en hiernaar te handelen. Echter komt het voor dat partijen die bij de ene Wwft instelling zijn geweigerd weer een andere Wwft instelling benaderen. Hierbij bestaat de kans dat deze Wwft instelling het integriteitsrisico anders inschat (wellicht lager) en dan wel accepteert.

In het wetsvoorstel wordt aangegeven dat ingeval van verscherpt cliëntenonderzoek, onderzoek moet worden gedaan of de cliënt eerder om dienstverlening heeft verzocht, heeft afgenomen of momenteel al afneemt. In het geval een cliënt eerder geweigerd is dan zal dat naar verwachting niet altijd gemeld worden door de partij in kwestie.

- *Uit welke openbare betrouwbare bronnen wordt bepaald dat een potentiële klant vergelijkbare dienstverlening afneemt of heeft afgenomen bij andere instellingen?*
- *Hoe vergelijkbaar moet de dienstverlening zijn?*

Een bank levert voor een deel dezelfde dienstverlening als een betaalinstantie (PSP).

- *Moet een PSP in dat geval bij alle banken een verklaring opvragen over de integriteitsrisico's? Moeten banken tevens bij alle PSP's navraag doen?*
- *Is de verplichting simpelweg bij 'verscherpt onderzoek' niet te breed en schieten met hagel, moet deze verplichting niet 'risicogebaseerd' worden uitgevoerd door instellingen? Past een open norm niet beter in de geest van de huidige wetgeving?*

Het complexe in dit geval is dat elke Wwft instelling uiteraard minimumvereisten heeft om te voldoen aan de Wwft vereisten maar dat daarnaast ook een eigen risk appetite van toepassing is. Van elke instelling wordt verwacht dat zij op een consistente wijze het integriteitsrisico kunnen inschatten en op basis daarvan bepaalde acties nemen (klant niet accepteren of een klant wel accepteren met mitigerende maatregelen). Dit hangt allemaal samen met de open normen die in de wetgeving naar voren komen.

- *Komt er een standaard uitwisselingsdocument voor deze gegevens, zodat uniformiteit ontstaat?*

Indien de cliënt afgesloten is of überhaupt niet geaccepteerd is, kan dit niet leiden tot een gehele uitsluiting binnen het financiële stelsel omdat de huidige Wwft instelling een 'red flag' kan plaatsen op basis van het oordeel van de vorige Wwft instelling.

- *Hoe worden cliënten beschermd tegen deze uitsluiting?*

In het wetsvoorstel wordt verwezen naar de trustsector waarbij deze werkwijze (onderzoeksplicht bij andere Wwft instelling) al geldt.

- *In hoeverre kan de trustsector vergeleken worden met andere Wwft instellingen?*
- *Wat valt er te zeggen over de effectiviteit van deze werkwijze in de trustsector?*

Artikel 9a, derde lid, bepaalt dat de Wwft-instelling die een verzoek van een andere Wwft-instelling ontvangt om informatie over gebleken integriteitsrisico's te verstrekken, onverwijld moet voldoen aan dit verzoek.

- *Hoe snel dient een instelling te reageren op een verzoek?*
- *Hoe vrij is de vorm van dit verzoek en de reactie?*
- *Wat als de verzoeker geen reactie van de vorige instelling krijgt? Moet zij dan de klant weigeren?*
- *Wat betekent dit voor de doorlooptijd van dienstverleningsaanvragen van een nieuwe client?*

Zodra een instelling een FIU melding doet met betrekking tot een transactie, mag deze hier niet over communiceren. Dergelijke transacties kunnen echter reden zijn tot beëindiging van de dienstverlening (zie ook de leidraden in dit kader). Het delen van integriteitsrisico van deze cliënt wordt daarmee lastig als deze situatie zich voordoet en kan leiden tot onwenselijke situaties. De bevroegde instelling mag in deze niet meewerken, maar kan ook geen reden geven.

- Hoe ziet de wetgever dit probleem en welke oplossing wordt geboden aan de instellingen?

Artikel III bepaalt dat een Wwft-instelling geen informatie over gebleken integriteitsrisico's hoeft te verstrekken als deze informatie is gebleken voor inwerkingtreding van onderdeel G van deze wet. Dit is een gemiste kans. Vooral de recente boetes leren bij de grootbanken leren dat informatiedeling de sleutel is tot succes, mits deze goed wordt uitgevoerd. Wij geven u in overweging om dit te wijzigen in een bepaling die het mogelijk maakt om historie tot 5 jaar terug te kunnen nagaan bij Wwft instellingen.

B2) Uitbesteding van transactiemonitoring en uitwisselen van transactiegegevens

Het is goed om te zien dat de beperking met betrekking tot de uitbesteding van transactiemonitoring wordt geschrapt. Zeker gezien het feit, dat nergens valt te achterhalen wat de achterliggende reden is van dit verbod. Daarnaast spreekt het voor zich dat Wwft instellingen zelf verantwoordelijk blijven voor de naleving van de wettelijke verplichtingen.

Conclusie

VBIN is van mening dat veel aspecten van dit voorstel nog onvoldoende zijn belicht en de gevolgen, impact en uitwerking onder de maat is. De gevolgen voor de onder toezicht staande instellingen zijn daarmee in het geheel onduidelijk.

Een verdere uitwerking van de impact en werkwijze van deze wetgevingsaanpassingen zijn wat betreft VBIN noodzakelijk om tot een effectieve, proportionele en passende wetgeving te komen die het beoogde doel, voorkomen van witwassen en terrorismefinanciering het beste faciliteert.

In afwachting van uw reactie,

Maurice Jongmans
Voorzitter VBIN